

MJSS

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 4. 2020. Issue 2.

CIP - Каталогизacija у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
COBISS.CG-ID 32743952

ISSN 2536-5592

Publisher: Center for Geopolitical Studies

Center for Geopolitical Studies

Časopis *Montenegrin Journal for Social Sciences* upisan je u evidenciju
medija, Ministarstva kulture Crne Gore pod rednim brojem **782**.

MJSS

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, December 2020.

Publishing this issue of MJSS was supported by the Ministry of Science of
Montenegro

Editor in Chief: Adnan Prekić

Editors: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

International editorial board: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences is indexed in: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Proofreading and lecture in English: Danijela Milićević

Proofreading and lecture in Montenegrin: Miodarka Tepavčević

Address: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Montenegro;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Prepress and print: Pro file – Podgorica

Circulation: 200 copies

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, December 2020.

CONTENTS:

THE OLDEST STATES FORMATION ON THE TERRITORY OF MONTENEGRO
Zivko ANDRIJASEVIC ..... p. 115

CARTOGRAPHY IN HISTORY – HISTORY IN CARTOGRAPHY
Goran BAROVIC, Nenad PEROSEVIC ..... p. 139

CELEBRATION OF 400 YEARS FROM THE ESTABLISHMENT OF
CETINJE PRINTING HOUSE IN 1893
Jovan MUHADINOVIC ..... p. 151

GEOPOLITICS AND MIDDLE EAST: THE WORLD IN CHAOS
Mira SOROVIC ..... p. 163

REVIEWS:

BATTLE OF WARSAW 1920.
Mateusz MORAWIECKI ..... p. 181

COMPLETE SYNTHESIS OF THE CULTURAL HERITAGE OF MONTENEGRO
– Presentation of the book: Cultural Heritage of Montenegro
Nenad PEROSEVIC ..... p. 187

TO KILL A SULTAN – Presentation of the book: To Kill a Sultan – A
Transnational History of the Attempt on Abdülhamid II
Amer MASLO ..... p. 191

ANTI-CONTRIBUTION TO MONTENEGRIN SCIENCE – Presentation of
the book: Montenegrin Language and Nationalism
Novica VUJOVIC ..... p. 199

MONUMENT IN TIME – Presentation of the book: Portents of Freedom –
monuments of People's Liberation War in the Pljevlja region
Amel DURUTLIC ..... p. 211

IN MEMORIAM – Professor MIOMIR DAŠIĆ, PhD (1930–2020)
Marijan PREMOVIC ..... p. 215

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS ..... p. 221

Glavni i odgovorni urednik: Adnan Prekić

Urednici: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

Međunarodni uređivački odbor: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences indeksira se u sljedećim naučnim bazama: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Lektura i korektura na engleskom: Danijela Milićević

Lektura i korektura na crnogorskom: Miodarka Tepavčević

Adresa: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Crna Gora;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Priprema i štampa: Pro file – Podgorica

Tiraž: 200 primjeraka

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, Decembar 2020.

SADRŽAJ:

FORMIRANJE NAJSTARIJIH DRŽAVA NA PROSTORU CRNE GORE
Živko ANDRIJAŠEVIĆ ..... str. 115.

KARTOGRAFIJA U ISTORIJI – ISTORIJA U KARTOGRAFIJI
Goran BAROVIĆ, Nenad PEROŠEVIĆ ..... str. 139.

PROSLAVA 400 GODINA ŠTAMPARIJE NA CETINJU 1893. GODINE
Jovan MUHADINović ..... str. 151.

GEOPOLITIKA I BLISKI ISTOK: SVIJET U HAOSU
Mira ŠORović ..... str. 163.

PRIKAZI I OSVRTI:

VARŠAVSKA BITKA 1920.
Mateusz MORAWIECKI ..... str. 181.

CJELOVITA SINTEZA KULTURNOG NASLJEĐA CRNE GORE
– Prikaz knjige: Kulturno nasljeđe Crne Gore
Nenad PEROŠEVIĆ ..... str. 187.

UBITI SULTANA – Prikaz knjige: To Kill a Sultan – A Transnational History
of the Attempt on Abdülhamid II
Amer MASLO ..... str. 191.

CRNOGORSKOJ NAUCI ANTIDOPRINOS – Prikaz knjige: Crnogorski
jezik i nacionalizam
Novica VUJOVIĆ ..... str. 199.

SPOMENIK VREMENU – Prikaz knjige: Znamenja slobode – spomenici
NOR-a u pljevaljskom kraju
Amel DURUTLIĆ ..... str. 211.

IN MEMORIAM – PROF. DR MIOMIR DAŠIĆ (1930–2020)
Marijan PREMOVIĆ ..... str. 215.

UPUTSTVA ZA AUTORE ..... str. 223.

Review

IN MEMORIAM

PROF. DR MIOMIR DAŠIĆ (1930–2020)
redovni profesor Filozofskog fakulteta i akademik CANU

Marijan PREMOVIĆ
Filozofski fakultet – Univerzitet Crne Gore
marijanp@ucg.ac.me

Umro je Miomir Dašić (28. 10. 2020. godine), dugogodišnji profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore i redovni član Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Rođen je u jesen 1930. godine, u selu Rovca kod Berana. Odrastajući u živopisnom krajoliku stare srednjovjekovne župe Budimlje, imao je od najranijeg djetinjstva priliku da se susretne sa Manastirom Đurđevi stupovi i drugim vjekovnim starinama. Osnovnu školu je završio u mjestu rođenja, Višu realnu gimnaziju u Beranama (1949). Po završetku Gimnazije upisuje istorijske studije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Diplomirao je u februaru 1954. godine. Prvo zapošljenje dobio je kao profesor u Višoj realnoj gimnaziji u Ivangradu (Beranama), u kojoj je bio narednih osam godina. Tokom akademske 1960/61. godine upisuje postdiplomske studije na Filozofskom fakultetu u Beogradu, kod profesora Vase Čubrilovića na smjeru Novije istorije jugoslovenskih naroda. Magistarske studije okončao je uspješno u jesen 1962. godine odbranom magistarske teze „Pleme Vasojevići: od naseljavanja u limsku dolinu do 1875. godine”. U oktobru 1962. postavljen je za direktora Gimnazije u Ivangradu i na toj dužnosti ostao je punu deceniju. Oktobra 1972. godine profesor Dašić je premješten u Titograd, gdje je radio kao rukovodilac sektora za kulturnu, prosvjetnu i naučnu saradnju u Republičkom zavodu za međunarodnu naučnu i kulturnu saradnju.

U jesen 1972. godine Pedagoška akademija u Nikšiću izabrala ga je za profesora za predmete Istorija naroda Jugoslavije novoga vijeka i Metodika nastave is-

torije. Ove predmete je predavao honorarno do 1978. godine, kada je na Nastavničkom fakultetu, u koji je Pedagoška akademija u međuvremenu prerasla, zasnovao i stalni radni odnos. Njegovim zalaganjem Istorija Crne Gore je izdvojena kao poseban predmet. Prelaskom u Titograd bio je u mogućnosti da se više posveti arhivskim istraživanjima u zemlji (arhivima u Titogradu, Cetinju i Beogradu) i Francuskoj i SSSR-u. Velika izvorna podloga iz ovih arhiva stoji i u osnovi doktorske disertacije „Crna Gora i oslobodilački pokreti u Gornjem Polimlju od početka XIX veka do Berlinskog kongresa”, koju je odbranio na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1980. godine.

Kada je 1981. godine otpočeo četvorogodišnji studij istorije na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, među prvim profesorima na Odsjeku istorija i geografija izabran je za vanrednog profesora za predmete Uvod u istoriju sa osnovama pomoćno istorijskih nauka i Istorija južnoslovenskih naroda. On je bio autor prvog programa za sve predmete istorije, koji je prihvatila Matična komisija za osnivanje Odsjeka istorije i geografije na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore. Na ovom Fakultetu predavao je više godina i Metodiku nastave istorije, a više godina bio je ispitivač u Komisiji za polaganje državnih ispita za zvanje nastavnika i profesora istorije. Za redovnog profesora izabran je 1985, u kom zvanju je penzionisan 2001. godine. Kao vrstan nastavnik i metodičar, akademik Dašić je izveo brojne generacije profesora istorije sa Nastavničkog – Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Veliku pažnju posvećivao je usavršavanju profesora istorije u školama, držeći predavanja iz Metodike nastave istorije, kao i na godišnjim seminarima za njihovu edukaciju. On se prihvatio teškog i odgovornog zadatka da napiše udžbenik *Uvod u istoriju: sa osnovama pomoćnih istorijskih nauka* (1988), za potrebe u radu sa studentima Odsjeka istorija i geografija. Knjiga profesora Dašića korisna je ne samo za obrazovanje mladih stručnjaka iz istorije već i svima onima koji se na bilo koji način žele baviti pisanjem o našoj prošlosti. Za sve njih ona je nezaobilazno štivo. Ovom knjigom on se kvalifikovao kao izuzetan metodolog.

Kao univerzitetski profesor držao je predavanja, po pozivu, u gotovo svim većim univerzitetskim centrima u SFRJ, a u inostranstvu na istorijskim fakultetima i katedrama univerziteta u Moskvi, Kijevu, Utrehtu, Krakovu i dr. Boravio je na stručnim i naučnim usavršavanjima u SSSR, Francuskoj, Poljskoj, Holandiji, Čehoslovačkoj i Ukrajini. Sa naučnim saopštenjima nastupao je na međunarodnim naučnim skupovima u Moskvi, Beču, Ankari, Bariju, Beogradu, Ljubljani, Maribo-

ru, Zagrebu, Sofiji, Pragu, Podgorici, Banjaluci, Skoplju i dr. Obavljao je dužnost predsjednika Društva historičara Crne Gore (1974–1979) i predsjednika Saveza historičara Jugoslavije (1985–1989; 1994–1999), člana naučnih i nastavno-naučnih vijeća fakulteta i instituta, člana savjeta republičkih i saveznih institucija u oblasti nauke i kulture; bio je poslanik u Skupštini Republike Crne Gore (1963–1969), član Republičke konferencije SSRN Jugoslavije (1967–1973) i Savezne konferencije SRN (1985–1991), član Jugoslovenskog foruma za ljudska prava, član Savezne komisije za istinu i pomirenje. Bio je predsjednik Udruženja univerzitetskih nastavnika i drugih naučnih radnika Crne Gore (1983–1990) i član Predsjedništva Saveza univerzitetskih nastavnika i drugih naučnih radnika Jugoslavije (1983–1990). Bio je član redakcija ili urednik više časopisa (*Tokovi*, *Istorijski zapisi*, *Jugoslovenski istorijski časopis*, *Nastava istorije* i dr), urednik posebnih edicija, zbornika radova i drugih publikacija. Predmet njegovog naučnog interesovanja kreće se od zavičajne, nacionalne, do balkanske i opšte istorije, kao i metodologije istorijske nauke. Pod njegovim mentorstvom izrađeno je više magistarskih radova i doktorskih disertacija. Održao je preko 130 javnih predavanja na kongresima, simpozijumima, naučnim skupovima, okruglim stolovima i seminarima za profesore istorije.

Naučna afirmacija u našim i međunarodnim razmjerama uticala je da 1991. bude izabran za vanrednog, a 1997. godine za redovnog člana Crnogorske akademije nauka i umjetnosti. U toj našoj najvišoj naučnoj ustanovi biran je za sekretara Odjeljenja društvenih nauka, a od 1997. do 2001. godine bio je potpredsjednik CANU. Obavljao je dužnosti urednika u više publikacija CANU – *Glasnika* Odjeljenja društvenih nauka, zbornika radova, monografija i drugih posebnih izdanja. Međunarodna afirmacija preporučila ga je da bude izabran za inostranog člana Ruske akademije prirodnih i društvenih nauka u Moskvi (1998). Cjelokupan njegov naučni, nastavni i javni rad doprinio je da bude dobitnik niza nagrada, priznanja i pohvala, od kojih treba posebno izdvojiti nagradu grada Ivangrada (Berana) i opštine Rožaje. Odlikovan je medaljom Ruske akademije prirodnih i društvenih nauka za doprinos unapređenju kulture između naše zemlje i Rusije. U znak priznanja za uspješnu saradnju sa Krakovskim univerzitetom i Visokom pedagoškom školom u Krakovu odlikovan je Medaljom Univerziteta u Krakovu.

Viđenja njegove uloge i značaja u našoj historiografiji data su na Okruglim stolovima: *Djelo akademika Miomira Dašića u ogledalu stručne i naučne kritike* (Bijelo Polje, 2010), *Knjiga Pouka i Poruka*. Rasprava na Okruglom stolu održanom

18. jula 2014. godine u Beranama o knjizi akademika Miomira Dašića: Sporenja u historiografiji – o vrlinama i Manama „učiteljice života” (Berane, 2014). Povodom osamdeset pet godina života, šezdeset jedne godine pedagoškog rada i šest decenija njegovog plodnog naučnog rada, SP Istorija Filozofskog fakulteta u Nikšiću 2015. godine organizovao mu je Okrugli sto. Zbornik radova sa ovog skupa objavljen je pod nazivom *Profesoru Miomiru Dašiću u počast* (Nikšić, 2017).

Biobibliografija akademika Dašića je impozantna. Ona broji 928 jedinica. Imao je veliku erudiciju i naučnu intuiciju, njegova djela imaju čvrstu argumentaciju i izuzetno poznavanje istorijske naučne metodologije. Njegova smrt je veliki gubitak za crnogorsku istorijsku nauku.

Akademik Miomir Dašić je svojim djelima na trajnom i visokom mjestu u našoj historiografskoj nauci.